

**Stowarzyszenie
im. Ludwiga
van Beethovena**

3.04.2023

Koncert z cyklu
Nieznane opery

Eric Huchet

Poniedziałek, 3 kwietnia, 19.30 | Monday, 3 April, 7:30 pm
Filharmonia Narodowa – Sala Koncertowa
Warsaw Philharmonic – Concert Hall

Erik Satie (1866–1925)

Socrate

Dramat symfoniczny w 3 częściach | Symphonic drama in three parts

1. *Portret Sokratesa* | Portrait of Socrates
2. *Na brzegiem Ilissu* | The Banks of the Ilissu
3. *Śmierć Sokratesa* | *The Death of Socrates*

Tekst na podstawie dialogów Platona w przekładzie Victora Cousina
Text based on Plato's dialogues translated by Victor Cousin

Eric Huchet – tenor

Orkiestra Filharmonii Poznańskiej | Poznań Philharmonic Orchestra

Łukasz Borowicz – dyrygent | conductor

PRZERWA | INTERMISSION

Bohuslav Martinů (1890–1959)

Alexandre bis

Opera w 1 akcie | Opera in 1 act

Libretto: André Wurmser

WYKONANIE KONCERTOWE | CONCERT PERFORMANCE

Armande

Natalia Rubiś – sopran | soprano

Philomène

Dominika Stefańska – mezzosopran | mezzo-soprano

Oscar

Eric Huchet – tenor

Alexandre

Adrian Janus – baryton | baritone

Le portrait

Jan Kubas – bas | bass

Orkiestra Filharmonii Poznańskiej | Poznań Philharmonic Orchestra

Łukasz Borowicz – dyrygent | conductor

HEXELINE

Eric Huchet

Otrzymał dyplom „Premier Prix” Konserwatorium Paryskiego, tenor Eric Huchet kontynuował studia muzyczne w wiedeńskiej Hochschule für Musik w klasie Waltera Berry’ego. Następnie rozpoczął karierę operową, śpiewając partie Lajosa/*Edyp* Eunescu i Belmonta/*Urowadzenie z Seraju* w Pałacu Schönbrunn w Wiedniu, Malarza/*Lulu* w Wiedniu i w Opéra du Rhin, Almavivy/*Cyrulik sewilski* w Rouen i Duisburgu, Beppa/*Pajace*, Monostatos/*Czarodziejski flet* w Operze w Angers–Nantes, *Truffaldina/Miłość do trzech pomarańczy* w Operze w Dijon oraz Księcia i Kapitana/*Faust Fénelona*, Sylvestra von Schaumberga/*Mateusz malarz* i Heinricha der Schreiber/*Tannhäuser* w Paryskiej Operze Narodowej. Tamże wystąpił także w roli Hrabiego Elemera/*Arabella*, Truffaldina i Normanna/*Łucja z Lamermooru*.

Repertuar Erica Hucheta obejmuje również dzieła z gatunku opery komicznej i operetki. Współpracował z Jérôme Savary przy operze *Perichola* Offenbacha, którą wykonał ponad 150 razy w Chaillot i w Opéra-Comique. Brał również udział w produkcjach Offenbacha pod dyrekcją Minkowskiego i Pelly’ego, wykonując partie Plutona/*Orfeusz w piekle* w Genewie i Lyonie oraz Achillesa/*Piękna Helena* w Châtelet.

Artysta współpracuje z wieloma teatrami operowymi we Francji i Szwajcarii. Na festiwalu w Salzburgu wystąpił w roli Profesora Sztuki w premierze *Charlotte Salomon* Marca–André Dalbaviego i Don Miguela de Panatellasa w *Pericholi*. Obecnie przygotowuje się do ról drugiego Żyda/*Salome*, Normanna/*Łucja z Lamermooru* w Paryskiej Operze Narodowej, Ponga/*Turandot* w Opéra national du Rhin i w Dijon oraz Kapelana/*Dialogi karmelitanek* w Massy.

After being unanimously awarded a Premier Prix diploma by the Conservatoire National Supérieur in Paris, Eric Huchet continued his studies at the Hochschule für Musik in Vienna in the class of Walter Berry. His opera career began with Laios (*Ædipe*, Enescu) and Belmonte/*Die Entführung aus dem Serail* at Vienna’s Schönbrunn Palace, Artist/*Lulu* in Vienna and at the Opéra du Rhin, Almaviva/*Il Barbiere di Siviglia* in Rouen and Duisburg, Beppe/*I Pagliacci*, Monostatos/*Die Zauberflöte* at the Angers–Nantes Opera, Truffaldino/*The Love for Three Oranges* at the Dijon Opera, and Le Duc and Le Capitaine (*Faust*, Fénelon), Sylvester von Schaumberg/*Mathis der Maler* and Heinrich der Schreiber/*Tannhäuser* at the Opéra National de Paris, where he also was Graf Elemer/*Arabella*, and Truffaldino and Normanno/*Lucia di Lammermoor*. Eric Huchet’s repertoire also extends to comic opera and operettas. He has worked with Jérôme Savary on Offenbach’s *La Périchole*, an operetta he has sung over 150 times in Chaillot and at the Opéra–Comique. He has also sung Offenbach under Minkowski and Pelly: Aristée–Pluton/*Orpheus in the Underworld* in Geneva and Lyon, and Achille/*La Belle Hélène* at the Châtelet.

Besides regular appearances in numerous opera houses in France and Switzerland, he has appeared as Art Professor as Don Miguel de Panatellas in *La Périchole* and in the premiere of Marc–André Dalbavie’s *Charlotte Salomon* at the Salzburg Festival.

Eric Huchet is currently preparing to play the second Jew/*Salomé*, Normanno/*Lucia di Lammermoor* at the Opéra National de Paris, Pong/*Turandot* at the Opéra national du Rhin and in Dijon, and Chaplain/*Dialogues of the Carmelites* in Massy.

erichuchet.free.fr

Natalia Rubiś

Absolwentka prestiżowej Yale School of Music oraz Akademii Muzycznej we Wrocławiu. Zadebiutowała podczas Händel-Festspiele w Halle w czerwcu 2014 roku partią Calisto w operze *Giove in Argo* Händla. Od tego czasu wystąpiła z wieloma zespołami i dyrygentami, w różnorodnym repertuarze operowym, od baroku – Eurydyka, Muzyka i Nimfa w *Orfeuszu* Monteverdiego, Romilda w *Xerxesie* Haendla, i klasycyzmu – Cristallina w *La fiera di Venezia* Salieriego, Sivene w *Chinkach* Glucka, Fiordiligi i Despina w *Così fan tutte*, Donna Elvira w *Don Giovannim* Mozarta, po utwory z XX wieku – Helena w *Śnie nocy letniej* Brittena czy Sa femme w *Biednym marynarzu* Milhauda. W Polsce można ją usłyszeć m.in. w Operze Wrocławskiej jako Halkę i Małgorzatę w *Fauście* oraz w Warszawskiej Operze Kameralnej, również jako Halkę. W 2019 roku odbyła tournée koncertowe z Capellą Cracoviensis z wileńską wersją *Halki*, którą wspólnie zarejestrowali na płycie; wystąpiła również u boku Andreasa Scholla w scenicznej wersji *Saula* Haendla. W 2020 roku na 24. Wielkanocnym Festiwalu Ludwiga van Beethovena wykonała tytułową partię Faniski w operze Cherubiniego, która została uwieczniona na płycie CD pod batutą Łukasza Borowicza. W tym samym roku podczas festiwalu Chopin i jego Europa zaśpiewała rolę Broni w operze *Hrabina* Moniuszki, gdzie zespołem Europa Galante zadyrygował Fabio Biondi.

Natalia Rubiś is a graduate of the prestigious Yale School of Music and the Academy of Music in Wrocław. She made her début at the Händel-Festspiele in Halle in June 2014 with the part of Calisto/*Jupiter in Argos*. Since that time she has performed with numerous ensembles and conductors in an extensive operatic repertoire ranging from baroque – Eurydice, La Musica, and La Ninfa in Claudio Monteverdi's *L'Orfeo*, and Romilda/*Xerxes*, via classicism – Cristallina in Antonio Salieri's *La fiera di Venezia*, Sivene in Gluck's *The Chinese Women*, and Mozart's Fiordiligi and Despina/*Così fan tutte*, and Donna Elvira/*Don Giovanni*, to 20th-century works – Carolina in Benjamin Britten's *A Midsummer Night's Dream* and The Wife in Darius Milhaud's *The Poor Sailor*. In Poland, she performs at the Wrocław Opera as Marguerite/*Faust* and Halka, and at the Warsaw Chamber Opera also as Halka. In 2019 she toured with the Capella Cracoviensis with the concert version of *Halka* (Vilnius), which she recorded with the ensemble. She has partnered Andreas Scholl in the stage version of G.F. Handel's *Saul*. During the 24th Ludwig van Beethoven Easter Festival in 2020 she performed the titular role of Faniska in Cherubini's opera, immortalised on a CD album under the baton of Łukasz Borowicz. In the same year she sang the part of Bronia in Moniuszko's *The Countess* with Fabio Biondi conducting the Europa Galante ensemble at the Chopin and his Europe Festival.

nataliarubis.com

Dominika Stefańska

Absolwentka Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi w klasie śpiewu Bernadetty Grabias. Od 2021 roku uczestniczka Programu Kształcenia Młodych Talentów „Akademia Operowa” Teatru Wielkiego – Opery Narodowej.

W 2018 roku zadebiutowała rolą Frau Reich w *Wesołych kumoszках* z *Windsoru* Nicolaia w Teatrze Wielkim w Łodzi. Na tej samej scenie kreowała także partię Volpino w *Lo speziale* Haydna oraz wystąpiła w roli Starej Niewiasty i Marty podczas półscenicznego wystawienia opery *Straszny dwór* Stanisława Moniuszki. W 2018 roku śpiewała partię Pasterza w wersji koncertowej opery *Dziecko i czary* Ravela na estradzie Filharmonii Łódzkiej. W 2022 roku w Teatrze Wielkim w Poznaniu kreowała postać Darii w prapremierowym wykonaniu opery *Bleee...* Jerzego Fryderyka Wojciechowskiego oraz Nimfy w operze *Rusalka* Dvořáka.

Artystka z powodzeniem odnajduje się również w repertuarze koncertowym i oratoryjnym występując na deskach Filharmonii Łódzkiej i Filharmonii Poznańskiej oraz na festiwalach muzycznych.

Współpracowała z cenionymi dyrygentami, takimi jak: Łukasz Borowicz, Andreas Spering, Marco Guidarini, Grzegorz Wierus, Jan Willem de Vriend, Martin Leginus.

Dominika Stefańska jest laureatką IV Międzynarodowego Konkursu Wokalnego „Bella Voce” w Busku-Zdroju, gdzie zdobyła nagrodę specjalną dla najlepszego mezzosopranu.

She graduated from the Faculty of Vocal and Drama at the Grażyna and Kiejstut Bacewicz Academy of Music in Łódź, where she studied singing in the class of Bernadetta Grabias. Since 2021, she has been enrolled in the “Opera Academy” Young Talent Training Programme of the Teatr Wielki – Polish National Opera.

In 2018, she made her debut as Frau Reich in Nicolai’s *The Merry Wives of Windsor* at the Grand Theater in Łódź. On the same stage, she also sang the part of Volpino in Haydn’s *Lo speziale* and that of the Old Woman and Marta during a semi-staged production of Stanisław Moniuszko’s opera *The Haunted Manor*. In 2018, she appeared as the Shepherd in the concert version of Ravel’s opera *L’enfant et les sortilèges* at the Łódź Philharmonic. In 2022, in the Grand Theatre in Poznań, she took on the role of Daria in the world premiere performance of Jerzy Friedrich Wojciechowski’s opera *Bleee...* and Nymph in Dvořák’s *Rusalka*.

The artist is also at home with a concert and oratorio repertoire, having performed at the Łódź and the Poznań Philharmonics as well as at music festivals.

She has worked with such renowned conductors such as Łukasz Borowicz, Andreas Spering, Marco Guidarini, Grzegorz Wierus, Jan Willem de Vriend, and Martin Leginus.

Dominika Stefańska was a prize-winner in the 4th “Bella Voce” International Vocal Competition in Busko-Zdrój, where she won a special prize for being the best mezzo-soprano.

Adrian Janus

Ukończył z wyróżnieniem Państwową Szkołę Muzyczną I i II st. im. Ludomira Różyckiego w Kielcach w zakresie gry na klarnecie. Jest absolwentem Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach w klasie Pawła Sobierajskiego. Od 2021 roku jest uczestnikiem Programu Kształcenia Młodych Talentów „Akademia Operowa” Teatru Wielkiego – Opery Narodowej. W 2022 roku uczestniczył w warsztatach Exzellenz Labor Oper i został laureatem XXIII Międzynarodowego Konkursu im. Imricha Godina „Iuventus Canti” we Vrablach na Słowacji.

Debiutował na scenie Opery Śląskiej w Bytomiu w 2018 roku partią Roberto-Nardo w operze *La finta giardiniera* Mozarta w reżyserii Andre Hellera-Lopesa i pod kierownictwem muzycznym Bassema Akiki. W 2019 roku wykonał partię Zbigniewa w *Strasznym Dworze* Stanisława Moniuszki w reżyserii Wiesława Ochmana podczas I Festiwalu W. Ochmana w Zawierciu oraz w teatrze Arte Creatura. Śpiewał partię Uberto w *La serva padrona* Pergolesiego w Operze Śląskiej. Był solistą 52. Międzynarodowego Festiwalu Wratistavia Cantans, Letniego Festiwalu Muzycznego w Radziejowicach, Międzynarodowego Festiwalu „Kalejdoskop Form Muzycznych im. Marii Fołtyn” w Sopocie.

He graduated with honours in the clarinet from the Ludomir Różycki State Primary and Secondary School of Music in Kielce. He subsequently graduated from the Karol Szymanowski Academy of Music in Katowice, where he studied in the Vocal and Acting Department in the class of Paweł Sobierajski. Since 2021, he has been enrolled in the “Opera Academy” Young Talent Training Programme of the Teatr Wielki – Polish National Opera. In 2022, he attended the Exzellenz Labor Oper workshop and was the winner of the 23rd Imrich Godin International Competition “Iuventus Canti” in Vrable, Slovakia.

He made his debut on the stage of the Silesian Opera in Bytom in 2018 in the role of Roberto-Nardo in Mozart’s opera *La finta giardiniera*, directed by Andre Heller-Lopes and conducted by Bassem Akiki. In 2019, he performed the part of Zbigniew in Stanisław Moniuszko’s *The Haunted Manor* directed by Wiesław Ochman at both the 1st W. Ochman Festival in Zawiercie and at the Arte Creatura theater. He sang the part of Uberto in Pergolesi’s *La serva padrona* at the Silesian Opera. He was a soloist at the 52nd Wratistavia Cantans International Festival, the Summer Music Festival in Radziejowice, and the “Maria Fołtyn Kaleidoscope of Musical Forms” International Festival in Sopot.

Jan Kubas

Urodzony w 2000 roku w Bochni, gdzie ukończył Zespół Państwowych Szkół Muzycznych w klasie śpiewu Moniki Gruszowskiej. Obecnie jest studentem Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu w klasie śpiewu Bogdana Makala.

Od 2021 roku uczestniczy w Programie Kształcenia Młodych Talentów „Akademia Operowa” Teatru Wielkiego – Opery Narodowej, gdzie kształci się pod okiem stałych pedagogów Akademii: Olgi Pasiiecznik, Izabelli Kłosińskiej, Katelan Terrell, Sophii Muñoz i Michała Biela oraz pedagogów gościnnych: Hedwig Fassbender, Topi Lehtipuu, Brendy Hurley, Mathiasa Rexrotha, Eytana Pessena, Edith Wiens, Adriana Kelly i Mariusza Kwietnia.

Laureat międzynarodowych i ogólnopolskich konkursów wokalnych: I miejsca w II Międzynarodowym Konkursie Wokalnym im. Nehamy Lifshitz w Wilnie, Grand Prix w IV Międzynarodowym Konkursie Wokalnym „Daina Miestui” w Kownie, I miejsca w V Ogólnopolskim Konkursie Wokalnym im. Mieczysława Karłowicza w Krakowie, I miejsca w XII Ogólnopolskim Konkursie Wokalnym im. Ludomira Różyckiego w Gliwicach.

Jan Kubas jest stypendystą Rektora Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Prezydenta Miasta Wrocławia.

Born in 2000 in Bochnia, he graduated from the city's State Music School Complex, attending the singing class of Monika Gruszowska. He is currently a student at the Karol Lipiński Academy of Music in Wrocław in Bogdan Makal's singing class. Since 2021, he has been enrolled in the "Opera Academy" Young Talent Training Programme of the Teatr Wielki – Polish National Opera, where he has honed his skills under the guidance of the Academy's permanent staff: Olga Pasiiecznik, Izabella Kłosińska, Katelan Terrell, Sophia Muñoz, and Michał Biel, as well as guest teachers: Hedwig Fassbender, Topi Lehtipuu, Brenda Hurley, Mathias Rexroth, Eytan Pessen, Edith Wiens, Adrian Kelly, and Mariusz Kwiecień.

He is a prize-winner of several international and Polish national vocal competitions: First Prize in the 2nd Nehama Lifshitz International Vocal Competition in Vilnius, the Grand Prix in the 4th "Daina Miestui" International Vocal Competition in Kaunas, First Prize in the 5th Mieczysław Karłowicz Polish National Vocal Competition in Kraków, and First Prize in the 12th Ludomir Różycki Polish National Vocal Competition in Gliwice.

Jan Kubas has been awarded scholarships by the Rector of the Karol Lipiński Academy of Music in Wrocław, the Minister of Culture and National Heritage, and the Mayor of Wrocław.

Łukasz Borowicz

Dyrygent-szef i dyrektor muzyczny Filharmonii Poznańskiej, I dyrygent gościnny Filharmonii Krakowskiej. Urodził się w 1977 roku w Warszawie. Studiował w klasie Bogusława Madeya w Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Warszawie, tam też uzyskał tytuł doktora w dziedzinie dyrygentury pod kierunkiem Antoniego Wita. W latach 2007–2015 pełnił funkcję dyrektora artystycznego Polskiej Orkiestry Radiowej, a w latach 2006–2021 był I dyrygentem gościnnym Orkiestry Filharmonii Poznańskiej.

Został wyróżniony: Paszportem „Polityki” (2008), nagrodą Koryfeusza Muzyki Polskiej (2011), Nagrodą im. Cypriana Kamila Norwida (2013), Nagrodą im. Tansmana za wybitną indywidualność muzyczną (2014), a w 2021 roku Nagrodą Honorową Związku Kompozytorów Polskich.

Od 2008 roku przygotowuje premiery w cyklu Nieznanych oper na Wielkanocnym Festiwalu Ludwiga van Beethovena, prezentując dzieła różnych epok (od Glucka do Brittena).

Dyskografia Łukasza Borowicza liczy ponad 110 albumów.

Jego nagrania zostały uhonorowane nagrodami ICMA (2015 i 2018) oraz Diapason d’Or (czterokrotnie).

Łukasz Borowicz jest profesorem Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie.

The principal conductor of the Poznań Philharmonic Orchestra, music director of the Poznań Philharmonic, and principal guest conductor of the Kraków Philharmonic. Born in Warsaw in 1977, he was a student in the class of Bogusław Madey at the Fryderyk Chopin University of Music in Warsaw, where he was also awarded a doctorate in conducting under the supervision of Antoni Wit. In 2007–15, he held the post of artistic director of the Polish Radio Orchestra, and in 2006–21 – the principal guest conductor of the Poznań Philharmonic Orchestra.

His accolades include the Passport Award of the *Polityka* weekly (2008), the Corypheus of Polish Music Award (2011), the Cyprian Kamil Norwid Prize (2013), the Tansman Prize for Outstanding Musical Personality (2014), and the Honorary Award from the Polish Composers’ Union (2021).

Since 2008, he has been in charge of preparing premiere performances of the *Unknown Operas* series organised as part of the Ludwig van Beethoven Easter Festival and featuring works from different eras (from Gluck to Britten).

Łukasz Borowicz’s discography comprises over a hundred albums, with two of his recordings earning ICMA Awards (in 2015 and 2018), and four – the Diapason d’Or.

Łukasz Borowicz is a professor at the Krzysztof Penderecki Academy of Music in Kraków.

lukaszborowicz.com

Poznań Philharmonic Orchestra

During its opening concert on 10th November 1947, the Poznań Philharmonic Orchestra performed under the baton of its principal conductor Stanisław Wisłocki. Since the 2021/2022 season, the posts of music director of the Poznań Philharmonic and chief conductor of the Poznań Philharmonic Orchestra have been held by Łukasz Borowicz.

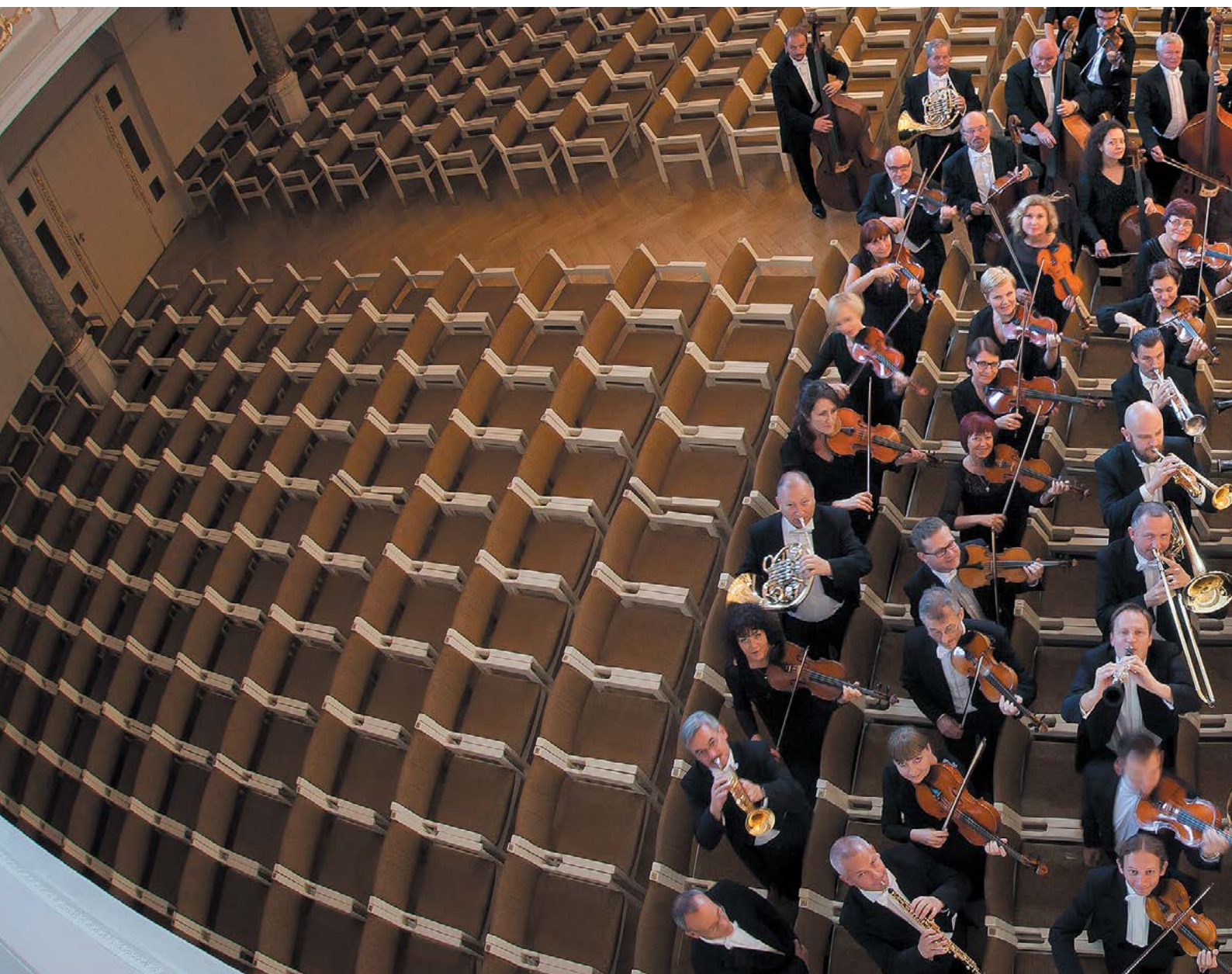
The Orchestra has been led by such world-renowned conductors as Sir Neville Marriner, Witold Rowicki, Stanisław Skrowaczewski, Kazimierz Kord, Jan Krenz, Zdeněk Mácal, Christopher Hogwood, Andrzej Boreyko, Paul McCreech, Jacek Kasprzyk, Jerzy Maksymiuk, and Antoni Wit, as well as with such outstanding soloists as Piotr Anderszewski, Martha Argerich, Piotr Beczała, Rafał Blechacz, Ida Haendel, Aleksandra Kurzak, Witold Małcużyński, David and Igor Oistrakh, Ewa Podleś, Maurizio Pollini, Sviatoslav Richter,

Mstislav Rostropovich, Arthur Rubinstein, Gil Shaham, and Krystian Zimerman.

The Orchestra has toured almost all European countries and played at numerous international music festivals. It has recorded several dozen albums, many of which have won prizes, including the prestigious ICMA 2018 for Feliks Nowowiejski's *Quo vadis*.

The Poznań Philharmonic Orchestra accompanied the finalists of the first post-war edition of the Chopin Piano Competition in Warsaw in 1949, and since 1952 it has regularly performed alongside the finalists of the Henryk Wieniawski International Violin Competition in Poznań. For years, it has appeared at the Ludwig van Beethoven Easter Festival as part of the *Unknown Operas* series.

filharmoniapoznanska.pl

Orkiestra Filharmonii Poznańskiej

Podczas inauguracyjnego koncertu, 10 listopada 1947 roku Orkiestra Filharmonii Poznańskiej wystąpiła pod batutą swojego pierwszego dyrygenta – Stanisława Wisłockiego. Od sezonu 2021/2022 dyrektorem muzycznym Filharmonii Poznańskiej i dyrygentem-szefem Orkiestry Filharmonii Poznańskiej jest Łukasz Borowicz.

Z zespołem występowali światowej sławy dyrygenci: Sir Neville Marriner, Witold Rowicki, Stanisław Skrowaczewski, Kazimierz Kord, Jan Krenz, Zdeněk Mácal, Christopher Hogwood, Andrzej Boreyko, Paul McCreesh, Jacek Kaspszyk, Jerzy Maksymiuk, Antoni Wit oraz soliści: Piotr Anderszewski, Martha Argerich, Piotr Beczała, Rafał Blechacz, Ida Haendel, Aleksandra Kurzak, Witold Małcużyński, Dawid i Igor Ojstrachowie, Ewa Podleś, Maurizio Pollini, Świątosław Richter, Mścisław Rostropowicz, Artur Rubinstein, Gil Shaham, Krystian Zimerman.

Zespół koncertował w prawie wszystkich krajach europejskich, uczestniczył w wielu międzynarodowych festiwalach muzycznych. Nagrał kilkadziesiąt płyt, w tym wiele nagrodzonych, między innymi prestiżową ICMA 2018 za *Quo vadis* Feliksa Nowowiejskiego.

Orkiestra Filharmonii Poznańskiej akompaniowała finalistom pierwszego powojennego Konkursu Chopinowskiego w Warszawie w 1949 roku, a od 1952 roku towarzyszy finalistom Międzynarodowego Konkursu Skrzypcowego im. Henryka Wieniawskiego w Poznaniu. Od lat występuje na Wielkanocnym Festiwalu Ludwiga van Beethovena w ramach cyklu *Nieznane opery*.

filharmoniapoznanska.pl

Erik Satie (1866–1925)

Socrate

Dramat symfoniczny w 3 częściach

Geneza dzieła wiąże się z osobą księżnej de Polignac, prowadzącej w Paryżu salon artystyczny, którego bywalcami byli między innymi Marcel Proust, Jean Cocteau, Claude Monet, Isadora Duncan czy Siergiej Diaghilew i gdzie swoje utwory prezentowali kompozytorzy tej miary co Gabriel Fauré, Claude Debussy czy Maurice Ravel. Latem 1916 roku księżna – przeżywająca okres fascynacji kulturą i filozofią starożytnej Grecji – zwróciła się do Erika Satiego z propozycją skomponowania muzyki służącej jako tło do czytanych w języku oryginału *Dialogów* Platona. Po dwóch latach powstał *Socrate*, nazwany przez kompozytora „dramatem symfonicznym w trzech częściach z głosem”, w którym fragmenty *Dialogów* są śpiewane w tłumaczeniu na język francuski.

Satie sam dokonał wyboru tekstów, decydując się na wykorzystanie dziewiętnastowiecznego przekładu autorstwa Victora Cousina. Źródłem tekstu części I *Portret Sokratesa* jest *Uczta* Platona. Kompozytor sięgnął po fragmenty mowy Alkibiadesa poświęconej Sokratesowi, w której filozof został porównany do satyra Marsjasza: tak jak satyr potrafi oczarować słuchaczy grą na aulosie, tak Sokrates wprawia ich w zachwyt swoimi słowami. Tekst części II *Nad brzegiem Ilissu* pochodzi z dialogu *Fajdros*. Satie wybrał fragment początkowy, w którym rzadko opuszczający Ateny Sokrates i jego uczeń szukają za murami miasta miejsca dogodnego do rozmowy, poddając się urokom natury. Tekst części III *Śmierć Sokratesa* – zaczerpnięty z dialogu *Fedon* – to obszerna relacja ostatnich chwil życia przebywającego w więzieniu filozofa, który w obecności uczniów wypija cykutę. W tekście utworu występują cztery postacie męskie, ale w opracowaniu muzycznym kompozytor wprowadził głos sopranowy, który podaje tekst sylabicznie w łagodnie falującej linii melodycznej, poruszającej się przeważnie ruchem sekundowym. Partia orkiestry, o niewielkiej obsadzie, zbudowana została z powtarzanych wielokrotnie figur melodycznych i formuł harmoniczych. Osiągnięciu monochromatycznego efektu brzmieniowego sprzyja ponadto jednorodny rytm, wyrównany poziom dynamiki i znikome różnice tempa między

częściami. Pozbawiona jakichkolwiek gestów retorycznych narracja jest oddramatyzowana, niemal kontemplacyjna. Ograniczenie i prostota wszystkich środków służy realizacji estetycznego postulatów muzyki – według słów samego kompozytora – „jak antyk białej i czystej”. Pierwsze wykonanie utworu (w wersji z fortepianem, z kompozytorem przy instrumencie) miało miejsce w salonie księżnej de Polignac 16 lutego 1919 roku. Szersza publiczność mogła poznać dzieło rok później: 14 lutego na koncercie zorganizowanym pod patronatem Société Nationale de Musique wystąpiły śpiewaczki Jane Bathori i Suzanne Balguerie, którym towarzyszył pianista André Salomon, a 7 czerwca w Sali Erarda śpiewała Marya Freund, orkiestrę prowadził Félix Delgrange. Reakcje współczesnych, których mogła dziwić powaga dzieła kompozytora znanego z prowokacyjnych gestów, były dalekie od entuzjazmu. Z czasem uznano szczególnie miejsce dzieła w twórczości Satiego, cenionej raczej za jej inspirującą siłę (by wspomnieć wyprzedzające impresjonizm *Sarabandy* z 1887 roku czy skomponowane sześć lat później *Vexations*, będące zapowiedzią minimalizmu). *Socrate* – jak się wydaje – należy do tych utworów, które mają wartość same w sobie.

Ewa Wójtowicz

Bohuslav Martinů (1890–1959)

Alexandre bis | Małżeńska gra

Zdradzona kobieta to jedna z najczęstszych bohaterek oper (by wspomnieć choćby *Donnę Elwirę* i *Madamę Butterfly*). Te zdradzające również znajdziemy, choć nie spotyka się ich tak powszechnie. Poza tym rzadko niewierność bywa tak zabawna, jak w *Alexandre Bis* Bohuslava Martinů. Nawet w *Weselu Figara* Wolfganga Amadeusa Mozarta, które przecież w całości jest zdecydowanie komiczne, wątek skoku w bok Hrabiego Almavivy z (niechętną) Zuzanną rozegrany zostaje na poły poważnie – przekonująco odmalowane zostaje zwłaszcza głębokie cierpienie Hrabiny. *Alexandre Bis*, *opéra-bouffe* w jednym akcie, powstała w 1937 roku, w paryskim okresie życia Bohuslava Martinů. Wyjechał on do stolicy Francji w 1923 roku, na studia u Alberta Roussela, i nigdy już nie wrócił do Czech na

stałe. Życie muzyczne ówczesnej stolicy kultury wpłynęło na wykształcenie się dojrzałego stylu kompozytora, w którym widoczny jest wpływ Claude'a Debussy'ego, Igora Strawińskiego, Alberta Roussela, neoklasycyzmu (zwłaszcza Les Six) czy jazzu. Obok cenionej muzyki orkiestrowej (w tym kilku symfonii) i kameralnej, kilkanaście oper do francuskich i czeskich librett stanowi ważną dziedzicę twórczości autora *Julietty*. Jan Smaczny zwracał uwagę na ich istotną pozycję i wysoką wartość: „Pod względem muzyczno-teatralnym [Martinů] często przodował w eksperymentach, komponując pionierskie opery filmowe, radiowe i telewizyjne. Silny instynkt literacki dał mu niezwykłą wrażliwość na słowo i sytuację dramatyczną”. Niestety sama jakość utworów nie przekładała się na ich popularność. *Alexandre Bis* czekał na wystawienie prawie trzydzieści lat (1964, Mannheim, reż. Günther Amberger, dyr. Georg Calder). A to nie rekord – *Řecké pašije* [„Pasja grecka”], jedno z najważniejszych dzieł Martinů, prapremierę miała po czterdziestu dwóch latach od powstania, a *Le jour de bonte* [„Szczęśliwy dzień”] ukończony w 1934 roku wykonano dopiero w 2003. Trudno zrozumieć niechęć teatrów do komicznej, kameralnej jednoaktówki. Surrealistyczne libretto Andrego Wormsera czerpie garściami z operowej tradycji. Z wspomnianego *Wesela Figara* Mozarta mamy tu motyw „zdrady” z własnym małżonkiem, z jego *Così fan tutte* – sprawdzania przez mężczyznę wierności ukochanej przez próbę uwiedzenia jej w przebraniu. Także motyw ożywionego portretu znamy już z historii, choćby z *Le tableau parlant* [„Mówiący obraz”] Andrégo Grétry'ego, w którym to utworze kobieta pyta wizerunek swojego ukochanego, czy może wyjść za innego. W wersji poważnej ożywiony portret występuje w *Umarłym mieście* Ericha Wolfganga Korngolda, którego tematem również jest niewierność. Armanda (sopran) i Alexandre (baryton) wiodą prawdopodobnie dostatnie, mieszczańskie życie. Kobieta nie daje się na razie uwieść poznanemu na wakacjach, wysportowanemu Oskarowi (tenor), broni jak lwica swojej uczciwości. Alexandre wpada jednak na żart, który obróci się przeciw niemu. Postanawia podszyć się pod własnego kuzyna z Ameryki – kupuje tweedowy komplet podróżny i, przede wszystkim, goli brodę (utwór nosi podtytuł *Tragedia mężczyzny, który zgolił brodę*).

Tak odmieniony bardzo szybko zdobywa własną żonę, która co prawda go (najprawdopodobniej) rozpoznała, ale kontuuje farsę, bo znacznie ciekawiej jest spędzać czas z gładkolicym kochankiem ze Stanów Zjednoczonych, niż z własnym mężem. Być może byłby to sposób na ożywienie przywiędłego związku, rano jednak Alexander woli pozostać dawnym nudnym sobą, a wyzwolona Armanda postanawia szukać rozrywek na lekcji jazdy na rowerze z Oskarem. Kobiety nie powstrzymują przed tym nawet przerażające sny stanowiące centralną część opery: pierwszy, w którym głosy zza sceny ją przeklinają, a Alexandre-mąż zabija Alexandre'a-kuzyna, drugi, w którym potępia ją bogini małżeństwa i wieszczy, że odmiana jest tylko chwilowa, a nowy związek również szybko pochłonie rutyna, i trzeci sen, w którym pojawia się uwodzicielski Oskar.

Rolę równie ważną co małżeński duet odgrywają służąca Filoména (mezzosopran) i portret Alexandre'a (bas). Portret jest głosem sumienia i poważniejszą, bardziej odpowiedzialną – a może tylko bardziej pruderyjną – wersją swojego pierwowzoru. Jego partie bardzo często są nie śpiewane, a mówione – wygłasza moralizatorskie monologi i odwieczne, banalne prawdy. Szczególnie zwraca na siebie uwagę monolog *Depuis Ève*, na tle lirycznej solowej altówki. Gospościa początkowo twardo stąpa po ziemi – zajmuje się głównie sprzątniem i w zupełności zadowala miłością do swojego policjanta – potem jednak to właśnie ona wciela się w mściwą boginię. Teatralna i komiczna siła opery tkwi w jej szalonym librecie, świetnie dostosowanym tempie akcji i, oczywiście, w wyśmienitej muzyce. Orkiestracja jest lekka i przejrzysta, instrumenty bardzo często traktowane są solowo (oprócz wspomnianej altówki warto zwrócić uwagę na partię fortepianu), żywiołowe rytmy niosą wartkie dialogi. Różnorodne są też partie wokalne – dominuje recytatyw, ale nie brakuje fragmentów mówionych, pieśniowych (otwierający monolog Filomény) czy nawet koloraturowego popisu (aria Filomény jako bogini małżeństwa). Ta absurdalna przypowieść ma w sobie oczywiście satyryczne ostrze wymierzone w mieszczańską hipokryzję. Czy Martinů śmiał się w niej i poddawał krytyce także samego siebie? A może przepowiadał sobie przyszłość? *Alexandre Bis* dokończył wiosną 1937 roku, a już jesienią nawiązał poważny, trwający

ponad rok pozamałżeński romans z kompozytorką Vítězslavą Kaprálovą. Ta z kolei zostawiła go dla pisarza Jiříego Muchy... W końcu „Od Ewy aż do dziś – w każdym sekundzie ułamku – rodzi się wieczna miłość [...]. Od Adama aż do dziś – w każdym sekundzie ułamku – umiera miłość śmiertelna”.

Dominika Micał, „Ruch Muzyczny”

Noty biograficzne wykonawców na podstawie
dostarczonych materiałów

Artist biographies are based on information submitted

Fotograficy | Photographs: Karo Cottier, B. Kraj, Piotr Skórnicki,
Ksawery Zamojski, Ewa Zaremba, Archiwum Stowarzyszenia
im. LvB | LvB Association archives

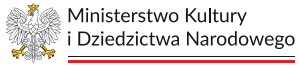
© 2023, Stowarzyszenie im. Ludwiga van Beethovena |
Ludwig van Beethoven Association

PARTNER GŁÓWNY

MECENAS

Narodowy Instytut Muzyki i Tańca
Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury w ramach programu „Muzyka”, realizowanego przez Instytut Muzyki i Tańca

projekt współfinansuje miasto stołeczne Warszawa

